

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

VII. Expenditur excommunicatio 6. aduersus falsificantes litteras
Apostolicas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

has hinc excommunicationi subiciantur, si iniustus imponant? Nogat Nauar. cap. 27. n. 21. Hugolin. in exposit. huius can. 3. 3. cap. 4. Tolet. lib. 1. cap. 22. num. 9. excommunicat. 5. affirmantque sic respondisse Pium V. cuidam Regi id sibi interroganti Sayrus lib. 3. thesauri casuum cons. cap. 9. n. 7. Filiucius tract. 16. cap. 4. n. 10. Reginald. lib. 9. practi. num. 274. Mouentur, quia ea gabellæ impositio prædictis permilla est, tametsi ex-cessus permissus non sit. Cùm ergo Pontifex excommunicat nouas gabellæ imponentes extra casus permisos; intelligi debet excommunicare imponentes absque potestate, & iurisdictione, non verò qui stante iurisdictione, & potestate iniustas imponunt. Nam imponentes gabellæ iniustas potius in causa, & modo impositionis excedunt, non verò in iurisdictione, & potestate, ac proinde dicit non debent imponere gabellam extra casus permisos sed extra causam sibi permis- sam. Et confirmari potest, quia finis Pontificis in hac excom- municatione non videtur fuisse iniustitias supremorum Prin- cipum cohibere, sed audaciam particularium Ducum, & Mar- chionum, renantium suis vassallis tribuere alia imponere, præ- ter ea quæ sibi à iure, vel à Sede Apostolica permilla sunt.

7. Nichilominus etsi prædicta sententia probabilis sit, probabi- liorem credo affirmantem ligari hac excommunicatione inius- tas gabellæ imponentes. Vti docuit Grassus 1. p. decis. lib. 4. cap. 18. num. 80. Suar. disp. 2. 1. de censur. sect. 2. num. 37. Duard. in exposit. huius canon. lib. 2. q. 6. Bonac. disp. 1. de censur. bulla. q. 6. num. 3. num. 6. Quia stante gabellæ iniustitiam non permittit, neque permittere potest illius impositionem ergo ea impositio est extra casus non permisos. At pontifex absolute excommu- nicat imponentes noua pedagia, seu gabellæ præterquam in casibus sibi à iure, vel à Sede Apostolica concessis absque ulla limitatione. Ergo comprehendit prædictos impo- nentes.

8. Sed quid si gabellæ impositio ex se iusta sit, imponatur ta- men personis exemptis vti clericis, aliisque priuilegiatis? Negan- tur hac censura talem impositionem puniri Suar. dicta disp. 2. 1. de censur. sect. 2. num. 37. Sayrus cap. 9. num. 11. Grassus 1. p. decis. lib. 4. cap. 18. num. 81. Reginald. lib. 9. practi. num. 276. & alij, cā confide- ratione moti, quia hæc gabellæ impositio absolute & simpliciter permilla est, vt potest ex causa iusta, tametsi in modo iniusta sit ob personarum quibus imponitur exemptionem.

Contrarium rectius censuit Tolet. lib. 1. sum. cap. 22. num. 12. Duard. in exposit. bullæ Cæne. q. 6. num. 16. & q. 10. n. 1. Bonac. t. 3. de censur. disp. 1. q. 6. pun. 3. num. 7. Nam tributum impositio est obligatio soluendi tributum aliquibus imposita. Si igitur hæc obligatio imponatur iis, qui ab ea exempti sunt, iniusta est ea impositio, & extra casus permisos. Ergo sub prædicta ex- communicatione continetur. Si enim Grassus, & Suar. censuræ excommunicatione ligari tributum ex parte causæ inius- tum imponentes, idem celesere deberent de imponentibus tri- butum iniustum ex parte personarum, cum parum referat qua parte iniustitia contingat; nam ea posita tributum est ex- tra casus permisos, vt bene aduertit Mol. tom. 2. disputat. hinc 670.

9. Addit vltimo Pontifex excommunicationem aduersus præ- dicta tributa iniusta exigentes. Non enim excommunicantur qui se gabellarum exactores fingunt, neque qui fingentes tri- butum esse impositum exigunt, vel exigunt in maiori quanti- tate quam impositum est, quia, hi non exigunt tributum im- positum, & exactio ad impositionem referri debet. Præter- quam quod Pontifex coercere vult authenticam & publicam exactorem gabellarum, non autem priuatum, quæ si rectè spectetur non est gabellæ exactio, cum nulla addit gabella, sed est furum & rapina fictioe gabellæ commissum. Argue- ita dicitur Bonac. tit. 2. de censur. disp. 1. q. 6. punct. 3. num. 14. Deinde notandum est verbum *exigere*, quod renitentiam de- notat. Quapropter si tributum iniuste impositum liberè solu- tum recipias, exactor censeri non debes; quia ad exactio- nem opus est, vti soluens inuoluntariè mixtè soluatur, aliàs non solutus si possit, iuxta leg. soluendo ff. de Negotiis gestis. Quod semper præsumendum est. Nemo enim præsumi potest tributum soluere, nisi quia credit debitum esse, vel quia timet ex solutionis omissione maius damnum. Sic tradunt Cætan. verbo Excommunicatio, cap. 71. Suar. disp. 2. 1. sect. 2. num. 43. Nauar. cap. 27. numero 61. Sayrus lib. 3. thesauri cap. 9. numero 8. Duard. in exposit. huius censuræ lib. 2. quest. 9. Tolet. lib. 2. cap. 22. num. 13. Bonac. tit. 3. de censur. disputat. 6. punct. 2. num. 5.

PUNCTUM VII.

Expenditur excommunicatio sexta aduersus falsifi- cantes litteras Apostolicas.

- 1. Referuntur Textus tam Bullæ, quam aliorum iurium, in quibus similes excommunicatio continetur.
- 2. Comparantur hæc excommunicationes.

- 3. Qui sine falsarij hinc excommunicationi subiecti.
- 4. Quælibet mutatio litterarum hanc excommunicationem in- ducit.
- 5. Non videtur falsarius, si iuxta intentionem Pontificis litte- ras corripas.
- 6. Hæc falsitas committi debet in litteris Apostolicis.
- 7. Persona quæ hinc excommunicationi subiciuntur, sunt quæ per se falsitatem committunt.

SEXTO excommunicat, & anathematizat Pontifex omnes falsarios litterarum Apostolicarum etiam in forma Bre- uis, ac supplicationem, gratiam, vel iustitiam concernen- tium per Romanum Pontificem, vel sanctæ Romanæ Eccle- siæ Vicecancellarium, seu gerentes vices eorum, aut de man- dato eiusdem Romani Pontificis signatarum, necnon falsò si- gnantes supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pon- tificis, seu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum. Similis excommunicatio lata est in cap. ad falsarios, de cri- mine falsi sibi: Nos enim omnes falsarios litterarum nostrarum, qui per se vel alios vitium falsitatis exercent cum fauoribus, & defensoribus suis anathematis vinculo decernimus innodatos, ita- tientes vt Clerici qui falsarij fuerint deprehensi, omnibus officiis, & beneficiis Ecclesiasticis perpetuò sint priuati, ita quod qui per se falsitatis vitium exeruerint postquam per Ecclesiasticum iudi- cem fuerint degradati, seculari potestati tradantur, secundum constitutiones legitimas puniendi, per quem & laici qui fuerint de falsitate conuicti legitime puniantur. Qui vero sub nomine no- stro litteris falsis utuntur, si Clerici fuerint, officiis, & beneficiis Ecclesiasticis priuentur, si laici tamquam maneat excommuni- cationi subiecti, donec satisfactum compererint, ita tamen vt in istis, & in illis malitia grauius quam negligentiam puniatur. Quod & de his qui falsas litteras imperant duximus obser- uandum.

Ex his constat constitutionem aduersus falsarios latam in bulla Cæne ex parte latiore esse & ex parte strictiore eam, quæ fertur in cap. ad falsarios, vt bene aduertit Sayrus lib. 3. thesauri casuum cons. cap. 10. num. 7. Nam excommuni- catio bullæ Pontifici est reseruatæ, secus verò quæ habetur in dicto cap. ad falsarios. Item comprehendit non solum falsi- ficantes litteras Apostolicas, sed etiam supplicationes, quin- imo falsò eas litteras vel supplicationes signantes. Cùm tamen in dicto cap. ad falsarios, sola falsitas in litteris Apo- stolicis puniatur. Ex alia parte constitutio in dicto cap. ad falsarios latior est constitutione Bubbæ, quippe comprehen- dit non solum falsificantes litteras, sed falsis, seu falsificatis litteris vtentes, siue per se, siue per alium falsitatem commit- tant, aut falsitate commissa utantur. Deinde extenditur ad fau- tores, & defensores falsariorum. Præterea ultra excommuni- cationem in dicto cap. ad falsarios Clerici falsitate conuicti officiis, & beneficiis spoliantur, quinimo si per se falsitatis vi- tium exeruerint sunt degradandi, & seculari potestati traden- di, laici verò arbitrio Iudicis sunt puniendi. Notat autem Bo- nac. t. 3. de censur. disp. 1. q. 7. pun. 3. n. 7. ad hanc penam incur- rendam requiri, non semel, aut iterum falsitatem exercuisse, sed frequenter: quia verbum *exeruerint* frequentiam denotat. Sed non placet, quia alias nec excommunicarentur in dicto c. ad falsarios qui semel falsitatem commiserint: cum tex- tus eo verbo exeruerint etiam in principio vsus sit, quod à Doctoribus non admittitur, sed absolute supponit semel fal- sitatem committentes, aut falsis litteris vtentes excommuni- ri. Pena igitur priuationis beneficiorum, & officiorum Cleri- cis indicta ob vsum falsarum litterarum, & excommunicatio laicis imposita extenditur ad impetrantes litteras falsas, id est ab aliis falsificatas, vt habetur in dicto cap. ad falsarios. Lit- teræ falsæ nullatenus dicuntur quas ex falsa causa, vel sub no- mine alterius aliquis impetrat, hæc enim non falsæ sunt, sed ve- ræ: cum vel à Pontifice concessæ sint, tametsi per subreptionem, & errore dicendæ sunt. Vti notauit Syluest. verbo ex- communicatio 7. s. 9. Caiet. eodem cap. 26. Tolet. lib. 1. cap. 22. n. 10. Suar. disp. 2. 1. sect. 2. num. 49. Sayrus lib. 3. cap. 10. num. 5. & alij in cap. Dura, s. aduocantes. De crimine falsi. Mandatur excom- munitio imponi habentibus litteras falsas (intellige Apo- stolicas, de quibus ibi erat sermo,) nisi intra 20. dies eas non destruxerint, aut resignauerint. Quæ excommunicatio vsque dum lata fuerit, & per Parochos publicata non contrahitur. Post latam verò, & incursum Pontifici reseruat. His pos- sitis,

Excommunicat Pontifex in hac bullæ clausula omnes fal- sarios litterarum Apostolicarum. Falsarij autem litterarum sunt, qui eisdem litteris aliquid tollunt, aut addunt, ex quo sensus litterarum mutatur, quælibet autem verborum mutatio retento sensu falsitatem propriè non inducit. Argum. cap. ex conscientia de crimine falsi; vbi habetur rasuram aliquam in loco non suspecto falsam scripturam non inducere. Et nota- uit Nauar. capite 27. num. 62. Vinald. in exposit. bullæ Cæne num. 54. Sayrus lib. 3. cap. 10. num. 11. Tolet. in presenti dub. 3. Grassus 1. p. decis. lib. 4. cap. 18. num. 78. Bonac. disp. 1. de censur. bulla qu. 7. pun. 4. & pun. 2. num. 4. tametsi contrarium docue- rit.

rit Hostiens. in sum. lib. 3. tit. de crimine falsi. §. qualiter committatur. vers. sed hodie. Panormit. cap. ex litteris de fide instrumentor. Syluest. verbo excommunicatio 7. num. 8. Caiet. eodem. cap. 2. 6. in fine. Neque obest quod in privilegio summo Penitentiario concessis contentum erat, ut posset absolueri ab excommunicatione, quæ ex mutatione verborum incurritur litteræ sensu non mutato, quia ante Clementem VIII. in hac clausula Bullæ Cœnæ addebant Pontifices illa verba. *Excommunicamus eos qui mutant punctum, aut litteram &c.* quæ verba postmodum omilla sunt, vt potè non inducentia mutationem, quæ falsitatem constituit.

4 Duplex tamen in hac parte est difficultas. Prima An excuseris ab hac censura, si mutationem præstes in litteris iniustitiam nullam, vel leue damnum parti aut fisco inferentem? Videris namque excusatus ob leuitatem materiæ; falsificatio namque prohibetur ob damnum quod ex falsitate euenit. Cum igitur ex tali falsitate nullum, vel leue damnum parti aut fisco proueniat, non videris peccatum mortale, & consequenter nec censuram incurere. Sed rectius contrarium docuit Bonac. *2. 3. de censur. disp. 1. q. 7. punct. 2. num. 5.* Quippe falsificatio litterarum non tam ob damnum parti, aut fisco illatum prohiberi censenda est, quam ob iniuriam expediendi litteras factam, cuius authoritas falsificatione contemnitur. Quod manifestum est in litteris gratiæ, dispensationibus, & indulgentiis à sede Apostolica concessis, quæ in nullius damnum cedunt.

5 Secunda difficultas est; An si correctio fiat iuxta mentem summi Pontificis falsarius sit, & excommunicationem incurras? V. g. supplicatio facta est pro dispensatione in consanguinitate, & Notarius apposuit loco consanguinitatis affinitatem. Item supplicatio facta est pro impedimento secundi gradus, & tamen litteræ per errorem expeditæ sunt pro tertio, an inquam correctio hæc falsitatem inducat, & censuram. Affirmat vt probabilis Suar. *disp. 1. 1. sect. 2. num. 47.* Alterius *lib. 5. disp. 7. cap. 2. proposit. 2.* quia verè mutas sensum litterarum Apostolicarum, neque mens Pontificis est, vt error à Notario commissus per alium, quam per Notarium corrigatur; alias liceret nouas litteras fabricare, sicut licet latas emendare, & corrigere. Sed oppositum verius est, vt docuit Sayrus *lib. 3. thesauri, cap. 10. in fine, num. 12.* Hugolin. *in præfenti, §. 2. Reginald. lib. 9. num. 288.* Bonac. *disp. 1. q. 7. punct. 2. in fine,* quia illa mutatio verborum comparatione Pontificis mutatio non est, cum eius intentioni, & concessioni conformis sit. Ergo falsitatem inducere non potest. Et enim mutatio sensus non tam est attendenda secundum verba materia litteræ posita in ipsa Bulla, quam secundum intentionem Pontificis Bullam expediens. Nam si licitum est errorem manifestum scriptoris emendare sensu retento, cur non licet errorem commissum contra mentem, & intentionem Pontificis? Præterea litteræ sic correctæ cum Pontificis intentioni conformes sint veræ, & non falsæ sunt appellandæ. Ergo sic corrigens falsarius esse non potest, sed verus sensus, & mentis Pontificis restitutor; scilicet verò est dicendum de eo qui integras litteras fabricaret, quia illæ litteræ vt potè à Pontifice non expeditæ supposititiæ sunt, & falsæ.

6 Falsitas autem hæc excommunicationem inducens committi debet in litteris Apostolicis etiam in forma breuis, vel in supplicationibus summo Pontifici, vel Vicecancellario, aut alteri vicem ipsorum gerenti gratiam, vel iustitiam continentibus. Litteræ Apostolicæ appellantur, quæ nomine summi Pontificis expediuntur, quæ si plumbatæ sint bullæ dicuntur, si sigillo cæreo signentur, Breuia. Supplicationes verb, quæ summo Pontifici, offeruntur, & ab eo, seu Vicecancellario signantur. Si igitur in his omnibus falsitas committatur hæc censuram inducit. Quapropter quælibet alia falsitas commissa in litteris, seu supplicationibus, quæ nomine summi Pontificis non expediuntur, vt sunt litteræ sacræ Congregationis, Penitentiariæ, Inquisitionis, declarationis, Concilij, Datarij, Nunciij Apostolici, Legati à latere, & Episcopi hæc excommunicatione non afficiuntur; quia propriè non sunt litteræ Apostolicæ, neque supplicationes Pontifici, aut Vicecancellario factæ, quæ falsitas hæc censura punitur, & poenæ extra casum expressum extendendæ non sunt. Vt tradit Paludan. *in 4. disp. 12. quest. 3. art. 2. vers. tertius falsar.* Nauarr. *cap. 27. num. 62.* Alphonsi. Vivaldi. *in exposit. bullæ Cœnæ, num. 52.* Tolet. *in præfenti, §. 4.* Hugolin. *§. 3. num. 6.* Suar. *disp. 2. 1. sect. 2. num. 49.* Bonac. *disp. 1. de censur. q. 7. pun. 1. num. 2.* Reginald. *lib. 9. cap. 17. num. 289.* Additur præterea excommunicatio aduersus falsò signantes supplicationes prædictas, vt habetur in prædicta clausula.

7 Personæ verò in quas hæc excommunicatio bullæ fertur, et tantum sunt quæ per se falsitatem committant in litteris Apostolicis, & supplicationibus à Pontifice, seu eius Vicario signatis. Quare mandans, consulens, approbans prædictam falsitatem hæc censura non comprehenduntur, qui hi non falsificantes, sed falsitatem consulentes, mandantes, & approbantes dicuntur, & poenæ extendendæ, non sunt vltra casus expressos.

PUNCTVM VIII.

Declaratur septima excommunicatio aduersus deferentes arma, & alia instrumenta vsui bellico idonea, ad infideles.

- 1 Refertur Textus.
- 2 Quis finis sit huius excommunicationis, & qualiter in iure hæc actio sit prohibita?
- 3 Plures excommunicantur ex constitutionibus qui in Bulla Cœnæ non comprehenduntur.
- 4 Triplex actio sub hac excommunicatione prohibetur.
- 5 Quæ transmissio, seu delatio, & quarum rerum hæc excommunicatione prohibetur.
- 6 Examinatur, an sub prædicta prohibitione vestimenta, pecunia & vidualia comprehendantur?
- 7 Verius censio non comprehendit.
- 8 Debes per te ipsum transferre prædictas res prohibitas.
- 9 Si ex vno loco infidelium ad alium similem hæc deferat, huic excommunicationi non subiacet, nisi inde grandæ damnum Christianis pronentia.
- 10 Si ex venditione armorum infideles sortites reddantur ad Catholicorum impugnationem, locus est huic censura.
- 11 Si in terris Principi Christiano subiectis ea arma infidelibus vendas, negant aliqui te hæc censura inmodari.
- 12 Verus censio oppositum.
- 13 Catholicus Princeps infidelibus in sui auxilium conuocans aduersus alium Principem Catholicum, illique arma subministrans hæc censurâ non ligatur, si bellum iustum gerit.
- 14 Non est licitum Principi Catholico infidelibus arma subministrare, ne alius Princeps Catholicus superior existat.
- 15 Ad quos hæc arma transferenda sint?
- 16 Deferri arma ad Schismaticos, qui hæretici non sine sub hac censura non comprehenduntur.
- 17 Ab hac censura excusari potes ob leuitatem materiæ, & quæ hæc sit in præfenti?
- 18 Notitiam præbens infidelibus de statu temporali Christiana Reipublica in hæc censuram incidit.
- 19 Tabellarium deferentem litteras infidelibus non videtur improbabile hæc excommunicatione ligari.
- 20 Reuelantem fidelibus statum Christiana Reipublica qui infidelibus secretum manifestatur non videtur sub hac excommunicatione comprehendit.
- 21 Declaratur qualiter auxiliantes, consulentes, & faucentes in hæc excommunicationem incidant.
- 22 Ob periculum vitæ alterius, seu grauissimi damni excusari possunt à censura consulentes, & faucentes.

Septimò excommunicat, & anathematizat Pontifex omnes illos qui ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, & inimicos vel hæreticos per nostras, sue huius sanctæ Sedis sententias expressè, vel nominatim declaratos deferunt, seu transmittunt equos, arma, ferrum, silum ferrum, flammum, chalybem, omniâque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canopem, funes tam ex ipso canope, quam ex quacunque alia materia, aliâque huiusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnant, necnon illos qui per se, vel alios de rebus statum Christianæ Reipublica concernentibus in Christianorum perniciem, & damnum ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos in damnum Catholice Religionis certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstant. Non obstantibus quibuscuque privilegiis, quibusvis personis, Rebus publicis Per nos, & sedem Apostolicam hæcenus concessis de huiusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus.

Hæc excommunicatione vult Pontifex fidei Catholice, Religionique consulere impediendo, ne Christiani nominis hostes, & inimici Catholicorum subsidij validiores sint, & potentiores ad bellum Christianum inferendum. Quapropter huius legis violator sacrilegus est, præter iniustitiam commissam suppeditando instrumenta, quibus iniuste Christiani vexentur. Ob quam causam idem est sub grauissimis poenis iure ciuili prohibitum. *leg. 1. §. 2. Cod. quæ res exportari non debeat.* & *leg. finali Cod. de poenis.* Et iure Canonico variis Textibus excommunicatio, aliæque poenæ continentur aduersus eos qui aliquo modo potentiam Saracenorum augent. Nam in *cap. ita quorundam de Iudæis* excommunicatur ipso facto qui Saracenis arma, ferrum, & lignamina deferunt galeatum. Se cundò qui necessaria subministrant ad Christianorum impugnationem. Tertio qui pro cupiditate sua in galeis, & piraticis Saracenorum nauibus regimen, & curam gubernandi exercent. In *cap. quod olim, eodem tit.* excommunicatione affi-